

OPETUSHALLITUS
UTBILDINGSSTYRELSEN

Lohkanmáhtu sáhtta ovddidit ja dat lea dan veara

Lohkanmáhttostrategiija 2030 čielgagillii

Dán dieđihangihppagis gávnnat tipssaid dasa,
mot sáhtát ovddidit iežat lohkanmáhtu
ja gávdnat lohkat lohkama ilu.

Dieđihangihppaga loahpas
muitaluvvo maddái oanehaččat,
mii lea lohkanmáhttostrategiija
ja mii lea dan ulbmil.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Dieđihangihpa lea buvttaduvvon ovttasbarggus Sámedikkiin.

Čielgagielat dieđihangihpa vuodđuduvvá publikašuvdnii

Kansallinen lukutaitostrategia 2030

(Našuvnnalaš lohkanmáhttostrategiija 2030)

Almmustahtti: Oahpahusráđđehus, Lukuliike (Lohkanlihkadus), 2022

Doadjin: Source Creative Oy

ISBN 978-952-13-6859-2 (pdf)

ISBN 978-952-13-6860-8 (nid.)

Mas lohkanmáhttu čohkiida?

Lohkanmáhttui váikkuhit mánggat iešguđet áššit.
 Jus olmmoš lohka astoáiggistis ollu,
 su lohkanmáhttu lea dávjjimusat buorre.
 Lohkanmáhttu ovdána dávjá maid dalle,
 go bearaš arvvosmahtta lohkat.
 Muhtin áššit sáhttet maddái geahnohuhttit lohkanmáhttu.
 Lohkanmáhttu sáhtta geahnohuhttit ovdamearkka dihtii dat,
 ahte olbmos lea muhtin ráddjehus,
 dego lohkanváddu dahje muitinbuohcuvuohta.
 Muhtimiidda lohkan lea álki.
 Muhtimiidda dat lea váddásut.
 Juohkehaččas mis lea goittotge
 vuoigatvuohta lohkanmáhttui ja dan ovddideapmái.

Čielgagiella lea álkes giella

Jus lohkan orru váttis,
 čielgagiella sáhtta veahkehit.
 Čielgagiella lea suomagiella,
 mii lea álkit go standárdagiella,
 ja danin dan lea álkit lohkat ja áddet.

Čielgagiella sáhtta veahkehit ovdamearkka dihtii dalle

- jus lohkkis lea čálganváddu, muitinbuohcuvuohta,
 lohka dahje oahppama váttisvuohta
- jus lohkki eatnigiella lea eará go suomagiella.

Čielgagielas sáhtta ávkašuvvat gii ihkinassii,
 geas leat váttisvuođat lohkat.

Čielgagillii sáhtta lohkat ovdamearkka dihtii girjjiid,
 fierbmesiidduid, dieđihangihppagiid ja oahppogirjjiid.

Čielgagillii sáhtta maid geahččat filmmaid ja guldalit jietnagirjjiid.

Čielgagielat ođđasiid almmustahtta Selkosanomat-bláđđi.

Selkosanomat-bláđi sáhtta lohkat fierpmis ja báberveršuvdnan.

Mot lohkanmáhtu sáhtta ovdidit?

Lohkanmáhtu sáhtta ovdidit mángga láhkai,
ja juohkehaš sáhtta válljet dain vuogi, mii heive alces vuohkkasamosit.

Loga ja čále dávjá

Iežas lohkanmáhtu sáhtta ovdidit ovdamearkka dihtii lohkamiin ja čállimiin ollu iešguđetlágan teavsttaid.

Go lohkan dahje čállin lea somá,
lohkanmáhttu ovdána dađistaga.

Smiehta, mii lea dutnje vuohkkasamos vuohki
oahpásmuvvat iešguđetlágan teavsttaide.

Liikotgo lohkat ráidogovaid vai
guldatatgo millosabbot jietnagirjji?

Iskkašitgo, heivego čielgagielat girji dutnje?

Naba mot orošii du mielas čállit divttaid
dahje ohcat dieđuid áššis, mas don leat beroštuvvan?

Loga ovtta skihpáriin dahje bearašlahtuin

Lohkanmáhtu sáhtta ovdidit maiddái ovtta
skihpáriin dahje bearašlahtuin.

Loga girjji dahje bláđi
ovttas geainna nu juohke beaivve.
Sáhttibeahhti maid ságastallat das,
makkár jurdagiid lohkan bohciidahtii.

Lohkan heive ovdamearkka dihtii
bearraša oktasaš bottuide
ovdal go bidjá nohkkat.

Bivdde tipssaid lohkanilu gávdnamii

Lohkanmáhtu doarjumii sáhtta bivdit veahki.
Ovdamearkka dihtii bearašguovddážat ja rávvehagat
addet tipssaid ja materiálaid,
maiguin bearrašat sáhttet gávdnat lohkama ilu.

Sosiála medias ja fierpmis
sáhtta gávdnat movttiidahtti lohkankampánjjaid,
maidda bearaš sáhtta oassálastit ovttas.
Ovdamearkka dihtii girjerádjosiid lohkanhástalusat
leat almmustahhton maiddái čielgagillii.
Lohkanhástalusas berre lohkat
čielgagielat dahje standárdagielat girjjiid
iešguđet fáttáid birra.

Oza lohkašuša, mii lea doarvái álki

Girjerádjosat veahkehit du
gávdnat vuogas lohkašuša.
Sáhtat bivdit girjerádjosis
miellagiddevaš girjji čielgagielagin.
Girjerádjosat lágídit maiddái dáhpáhusaid,
gos sáhtta oažžut buriid lohkantipssaid.

Lohkanmáhtu doarjun lea maiddái
skuvllaid bargu.
Jus oahppogirji orru menddo váttis,
oahpaheaddjis sáhtta jearrat čielgagielat girjji.

Lohkanmáhttostrategiijain buoridit suomelaččaid lohkanmáhttu

Suopmelaččat leat čeahpes lohkkit.
Dutkamušat leat goittotge čájehan,
ahte nuorat eai šat loga
seammá bures go 2000-logu álggus.

Lohkanmáhttostrategiija lea plána das,
mot suomelaččaid lohkanmáhttu buoriduvvo.
Lohkanmáhttostrategiija lea ráhkadan
Oahpahusráđđehusa Lukuliike (sá. lohkanlihkadus)
ovttas bargojoavkkuin.

Suopma máilmmi buoremus riikan mánnggabealat lohkanmáhtus

Lohkanmáhttostrategiija mihttomearri lea, ahte Suopma lea máilmmi buoremus mánnggabealat lohkanmáhtu riika jagi 2030.

Mánnggabealat lohkanmáhttu mearkaša máhtu čállit ja lohkat iešguđetlágan teavsttaid iešguđetlágan diliin.

Mánnggabealat lohkanmáhtus lea stuorra mearkašupmi min beaivválaš eallimis, daningo mii buvttadit ja dulkot iešguđetlágan teavsttaid juohke beaivve.

Teaksta sáhtta leat earáge go girji, ođas dahje dieđihangihpa. Ovdamearka dihtii johtolatmearka, podcast, musihkkafilbma ja borramušreseapta leat maidái teavsttat.

Lea dehálaš, ahte mii bastit lohkat oahppogirjji ja aviissa. Seammá dehálaš lea goittotge dat, ahte mii bastit čállit bargoohcamuša, ohcat dieđuid fierpmis ja árvvoštallat, man luohthahtti muhtin ođas lea.

Go máilbmi rievdá ja áššit sirdašuvvet fierbmái, mii dárbbasit mánnggabealat lohkanmáhtu ain eanet. Mánnggabealat lohkanmáhtuin mii birget buorebut árgabeaivvi diliin, oahpuin ja bargoeallimis.

Mii ávkkiid mánggabealat lohkanmáhtus lea bargoeallimis?

Juohkehaš bargi dulko ja buvttada iešguđetlágan teavsttaid bargobeavvi áigge dahjege dárbbáša mánggabealat lohkanmáhtu. Bargit ovdamearkka dihtii ságastallet telefonnas, ohcet dieđuid, ságastallet earáiguin, čállet raporttaid ja čálašit chatas.